

vermoed, enkel en alleen omdat het geschubde van dezen staart de associatie met de slang onwillekeurig kwam versterken. Om dezelfde reden kan ook de visch in 't algemeen, de zalm in 't bijzonder, als gelijkwaardig aan de slang zijn beschouwd; evenals in Mexiko het turkoois klaarblijkelijk aanleiding gaf tot zulk een gelijkstelling. Wij zagen immers, dat in dit laatste gebied het bliksemserpent, dat ook hier wel tweekoppig werd voorgesteld (afb. 11), *xiuh-cóuatl* of „turkoois-slang” heette; en ook hier, terloops opgemerkt, was het de „verkleeding” van een ouden vuur- en rijkdomsgod *Xiuh-tecuhtli*, Turkoois-heer, die in het water werd gedacht te wonen.

Men ziet, de groote waarschijnlijkheid is er, dat het kopje op den beverstaart geen „*Flachenausnutzung*” zonder dieperen zin is, maar juist, althans in zijn oorsprong, voor deze stammen de diepste zinrijkheid moet hebben gehad. Hetgeen nog bevestigd wordt door het feit, dat dit gezicht en deze beverstaart, uit hout gesneden, beschilderd en ingelegd met haliotisschelpdeeltjes, door opperhoofden als kroon bij feestelijke gelegenheden werd gedragen, wat aan Adam's aandacht schijnt te zijn ontsnapt; men ziet zulk een beverstaart-kroon — versierd met beverbont! — afgebeeld in kleur op Tafel 3, Fig. 3, van het door Bastian in 1893 uitgegeven groote plaatwerk van het Berlijnsch Museum: *Amerika's Nordwest-Küste*.

En deze dingen zijn van wezenlijke beteekenis voor ons begrip van het primitieve ornament. Hoewel het natuurlijk heel dwaas zou zijn, uit iedere stip of streep een diepzinnige symboliek te willen puren, mag geen oogenblik uit het oog verloren worden, dat inderdaad vele oude „ornamentvormen” aanvankelijk een directe emotioneel-mythische beteekenis gehad moeten hebben; ook al mag de herinnering hieraan reeds lang vóór de komst der blanken verloren zijn gegaan of deels door een louter aesthetischen sierlust zijn overwoekerd. Ik behoef er niet op te wijzen, dat ook het louter sierkunstige een practische beteekenis kan hebben buiten het aesthetische om. Bijvoorbeeld kunnen ornamentvormen op een gebouw, essentiele onderdeelen van dat bouwwerk markeeren; ornamentlijnen op een vlak, een middel zijn zulk een vlak rustiger te overzien, enz. Maar het is noodig, dèze zinrijkheid scherp te onderscheiden van de magische zinrijkheid van vele archaische ontwerpen. De huidige voorstanders eener „ornamentlooze” bouw- en gebruikskunst hebben m.i. ongelijk, wanneer zij iedere ornamentatie op een gebouw of gebruiksvoorwerp bij voorbaat beschouwen als een vertroebeling van het wezen, het karakter, van zoo'n voorwerp of bouwwerk. Maar ook zij, die de „armoede” dezer functioneele kunstrichting zoo graag contrasteeren met den ongehoorden ornamentaal-plastischen rijkdom der kunst van voorbijgegane eeuwen, hebben in zooverre ongelijk, dat zij vergeten dat deze kunst de logische uitdrukking was van een mentaliteit, welke in haar structuur nogal aanzienlijk van de onze verschilde; en dat zooveel, dat wij aan een ouden tempel of kathedraal al dan niet „schoon” heetten, door